

Ceny nehnuteľností na bývanie v roku 2007 podľa portálu Cenová mapa nehnuteľností

Ing. Mikuláš Cár, PhD., Národná banka Slovenska

Trh s nehnuteľnosťami na bývanie je v súčasnosti jedným z dynamicky sa rozvíjajúcich komerčných segmentov aj na Slovensku. Je to dôsledok zatiaľ stále neuspokojeného dopytu po bývaní na jednej strane a rozširujúcich sa možností na získanie vlastného bývania (relatívne priaznivý ekonomický vývoj, zvyšovanie kúpyschopnosti obyvateľstva, zlepšovanie dostupnosti úverových zdrojov na investovanie do nehnuteľností na bývanie, zvýšené aktivity stavebných a developérskejších spoločností a pod.) na druhej strane. Dôležitým nástrojom trhu s nehnuteľnosťami na bývanie je stav a vývoj cien domov a bytov.

V súvislosti s hodnotením podmienok pri poskytovaní úverov na bývanie, ktoré sú založené na ich zabezpečení nehnuteľnosťami, sa vynára potreba získať informácie o objektívnej trhovej cene kolaterálu. Aj vzhľadom na to, že trh s nehnuteľnosťami na bývanie funguje na Slovensku pomerne krátky čas, nie sú zatiaľ k dispozícii oficiálne údaje o vývoji ich cien. Komerčné banky a ďalšie inštitúcie, ktoré poskytujú úvery na bývanie, si vytvárajú vlastné cenové mapy pre potreby objektívneho hodnotenia nehnuteľností, ale zároveň hľadajú aj možnosti alternatívneho stanovovania trhovej ceny z iných zdrojov. Jedným z takých aktuálnych zdrojov údajov je internetový portál Cenová mapa nehnuteľností (CMN).

ZÁKLADNÉ METODICKÉ OTÁZKY APLIKÁCIE CMN

Na odbornej konferencii uskutočnenej v rámci veľtrhu SlovReal Invest 2006 bol predstavený spoločný projekt spoločností Datalan a Národnej asociácie realitných kancelárií Slovenska (NARKS) pod názvom Cenová mapa nehnuteľností. Aplikácia CMN umožňuje získať on-line pomerne štruktúrované údaje o cenách nehnuteľností na bývanie podľa mnohých charakteristík prostredníctvom internetového portálu. Z hľadiska obsahu aj rozsahu dokážu tieto údaje v podstatnej miere uspokojiť potreby NBS.

Aplikácia umožňuje zrealizovať výbery z databázy:

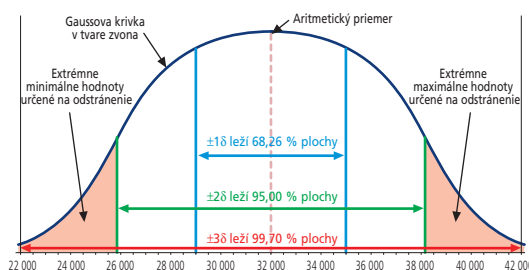
- pre rôzne druhy transakcií (ponuka: predaje, prenájmy, dražby; dopyt: kúpy, nájmy),
- s variantnou možnosťou vyjadrenia ceny (v Sk, Sk/m², Sk/m²/mesiac, EUR, EUR/m² a pod.),
- diferencovaného stavu ponuky (aktuálna, realizovaná, historická ponuková),
- za rôzne časové úseky od roku 2000,
- s možnosťou zadania zvolených limitov výberu pre cenu, rôzne vyjadrenia plochy a vybavenosti príslušnej nehnuteľnosti,
- s variantnou možnosťou voľby v rámci 10 skupín nehnuteľností (byty, objekty na bývanie

- a rekreáciu, objekty pre obchod a služby, prevádzkové priestory, stavebné pozemky a pod.),
- podľa stavu nehnuteľnosti (pôvodný, čiastočná rekonštrukcia, kompletná rekonštrukcia, novostavba),
- podľa veľkosti zastavanej, úžitkovej, obytnej, celkovej podlahovej plochy alebo výmery pozemku,
- podľa roku výstavby,
- podľa formy vlastníctva,
- podľa celého radu ďalších špecifických charakteristík nehnuteľností,
- podľa kraja, okresu, obce a ulice,
- s voľbou tabuľkového alebo mapového výstupu.

Od 4. štvrtroku 2006 umožňuje aplikácia CMN realizovať on-line výbery z novej databázy pomocou všetkých vyššie opísaných charakteristík (na historických údajoch je možno zrealizovať len výbery podľa obmedzeného počtu charakteristík). Možnosti realizácie špecifických výberov predajov bytov podľa určitých charakteristík z pôvodnej databázy NARKS sú veľmi limitované.

Procedúra vylúčovania výberu extrémnych hodnôt je v aplikácii CMN založená na použití princípu: aritmetický priemer hodnôt znaku $\pm 2\delta$, pričom δ označuje hodnotu štandardnej odchýlky znaku vo vyberanom súbore. (Podstata princípu odstraňovania extrémnych hodnôt znakov pri vytváraní užívateľských databáz je na obr. 1.) Záznamy, ktorých hodnoty znaku spĺňajú podmien-

Obr. 1 Podstata princípu odstraňovania extrémnych hodnôt znakov

ku (aritmetický priemer $\pm 2\delta$), sú predmetom ďalšieho spracovania a záznamy, ktoré danú podmienku nespĺňajú, sú z ďalšieho spracovania vylúčené. V rámci pôvodnej databázy NARKS je používaný princíp: aritmetický priemer hodnôt znaku $\pm \delta$. Celkový počet vybraných predajov bytov v SR z novej databázy by mal byť väčší (zahŕňa až 95 % objektov z celého súboru) ako z pôvodnej databázy (zahŕňa okolo 68 % objektov z celého súboru). Použitie princípu 2δ je dôležité z dôvodu zabezpečenia dostatočného počtu objektov aj v skupinách pri ďalších stupňoch triedenia objektov (napr. dostatočný počet vybraných jednotlivých typov bytov aj za jednotlivé okresy a pod.).

Po pilotnom otestovaní aplikácie CMN, následnom predstavení viacerým komerčným bankám, developérskym spoločnostiam a užívateľskom sprístupnení aj pre NBS, možno po prvých skúsenostiach konštatovať, že ide o pomerne vydatrený pokus a kvalitatívny posun doterajšej ponuky údajov o cenách nehnuteľností na bývanie na Slovensku. Dôležitým zámerom tvorcov aplikácie je snaha o postupné zvyšovanie reprezentatívnosti údajov vkladávaných do databázy, k čomu by mala prispieť aj možnosť vzájomnej konfrontácie údajov z novej a pôvodnej databázy.

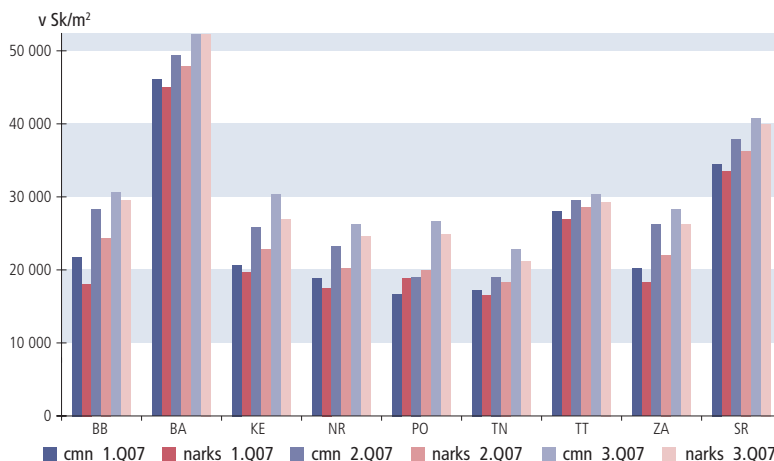
Aplikácia CMN poskytuje možnosť realizovať rôzne špecifické výbery predajov a prenájmov domov, bytov i ďalších objektov na bývanie a rekreáciu tak v absolútnych hodnotách, ako aj v cenách za m^2 (v Sk a EUR). Na základe doterajších praktických skúseností možno konštatovať, že ide o relatívne komfortnú aplikáciu pre používateľa, aj keď zatiaľ neobsahuje nadstavbu pre ďalšiu analýzu získaných údajov.

Jednotkové ceny bytov vypočítané z databázy CMN sú za porovnanie tri štvrtroky 2007 v priemere za Slovensko mierne vyššie ako pri použití údajov z pôvodnej databázy (v 1. štvrtroku o takmer $1200 \text{ Sk}/m^2$, v 2. štvrtroku o takmer $1800 \text{ Sk}/m^2$ a v 3. štvrtroku o vyše $800 \text{ Sk}/m^2$). Jedným z hlavných dôvodov uvedeného rozdielu je skutočnosť, že pri použití kritéria 2δ sa do výberu dostáva aj viac transakcií s relatívne vyššími cenami bytov.

Dynamika priemerných cien bytov za m^2 bola v 2. štvrtroku v porovnaní s 1. štvrtkom vyššia podľa výpočtov z údajov novej databázy ako z pôvodnej databázy (10,2 %, resp. 8,8 %). V 3. štvrtroku však priemerné ceny bytov za celé Slovensko rástli podľa výpočtov z údajov novej databázy pomalšie ako podľa pôvodnej databázy (7,5 %, resp. 10,5 %).

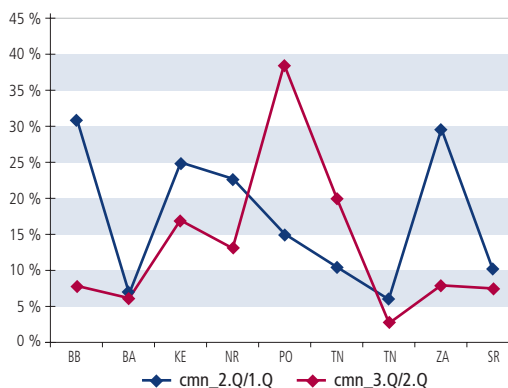
Z uvedených grafov vyplýva, že vývoj priemerných cien bytov bol v jednotlivých regiónoch v priebehu štvrtrokov 2007 značne diferencovaný podľa obidvoch zdrojov údajov. Určité rozdiely možno vidieť aj pri porovnaní dynamik vývoja cien bytov pomocou údajov z dvoch použitých zdrojov, hoci trendy sú pomerne podobné. Aj takéto porovnania môžu poslúžiť ako spätná väzba pre tvorcov a prevádzkovateľov databáz v záujme ich ďalšieho skvalitňovania.

Graf 1 Vývoj priemerných cien bytov v roku 2007 podľa dvoch zdrojov údajov

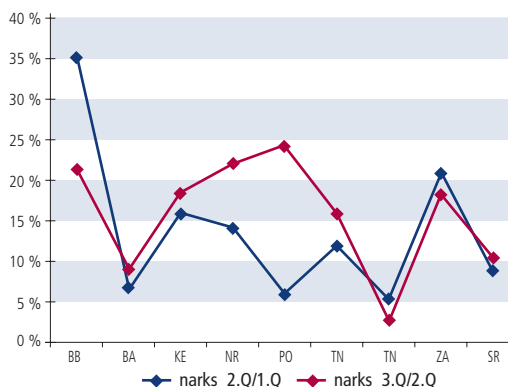
Zdroj: NARKS, CMN, graf NBS.

Graf 2 Vývoj priemerných cien bytov v roku 2007 podľa údajov CMN

Zdroj: CMN, graf NBS.

Graf 3 Vývoj priemerných cien bytov v roku 2007 podľa údajov NARKS

Zdroj: NARKS, graf NBS.

Z pohľadu používateľa údajov je potrebné uviesť, že ani nová databáza CMN zatiaľ nespĺňa v plnej miere matematicko-štatistické kritériá reprezentatívnosti súboru údajov. Aj keď v súčasnosti prispieva do CMN vyše 900 realitných subjektov z celej SR, najkvalitnejšie údaje dodávajú do systému tie realitné kancelárie, s ktorými je uzatvorená zmluva na zaznamenávanie podrobnejších údajov o realitných objektoch (na tzv.

strong validácii v súčasnosti participuje vyše 250 realitných kancelárií). S reprezentatívnosťou súvisí aj primerané zabezpečenie potrebných údajov z jednotlivých regiónov (reálne odrážajúce situáciu na trhu nehnuteľností na bývanie v rámci celého Slovenska) a v neposlednom rade včasnosť a spoľahlivosť zaznamenaných údajov. Tvorcovia a prevádzkovatelia aplikácie CMN si uvedomujú dôležitosť zlepšovania reprezentatívnosti zbieraných údajov a podnikli už aj viaceré účinné kroky. Jedným z významných krokov je certifikovanie maklérov NARKS prostredníctvom vystavovania osobných preukazov a veľmi účinným nástrojom na skvalitnenie databázy je aj cieleňý nábor nových realitných kancelárií v tých regiónoch, kde je zjavná disproporcija medzi počtom doteraz získavaných údajov o transakciách s nehnuteľnosťami na bývanie a ich reálnym počtom.

Aj keď pôvodná databáza NARKS a nová databáza CMN nie sú zatiaľ ideálnymi zdrojmi údajov o cenách nehnuteľností na bývanie, treba zároveň dodať, že v súčasnosti sú prakticky najvhodnejšími dostupnými zdrojmi údajov takého druhu. Novú databázu o cenách nehnuteľností v rámci aplikácie CMN možno jednoznačne hodnotiť ako významný kvalitatívny posun doterajšej ponuky údajov o cenách nehnuteľností na bývanie na Slovensku. Predpokladáme, že po otestovaní ďalších funkcionalít internetovej aplikácie CMN pro-

stredníctvom realizácie výberov za 3. a 4. štvrťrok 2007 bude k dispozícii dostatok informácií na prípadné prijatie rozhodnutia o výpočte cien nehnuteľností na bývanie pre potreby NBS od začiatku roku 2008 na základe databázy CMN.

CENY BYTOV V ROKU 2007 PODĽA PORTÁLU CMN

V tejto časti uvidíme porovnanie stavu a vývoja cien predajov bytov na Slovensku v priebehu roku 2007 podľa ponukových cien v Sk/m², realizačných cien a podľa jednotkových štvorcových cien novopostavených bytov, a to tak podľa jednotlivých typov bytov, ako aj z regionálneho pohľadu.

Priemerná ponuková cena predávaných bytov dosiahla na Slovensku za tri štvrťroky 2007 hodnotu 37 882 Sk/m², čo bolo o vyše 1500 Sk viac ako priemerná realizačná cena predávaných bytov. Znamená to, že priemerná realizačná cena bola o 4 % nižšia ako ponuková cena. Zrealizovaná bola zhruba štvrtina z celkového počtu ponúkaných bytov na predaj (za 3 štvrťroky 2007 bolo zaznamenaných vyše 96 tisíc ponúk na predaj bytov, 25 129 zrealizovaných predajov bytov a vyše 5 tisíc predajov bytov v novostavbách).

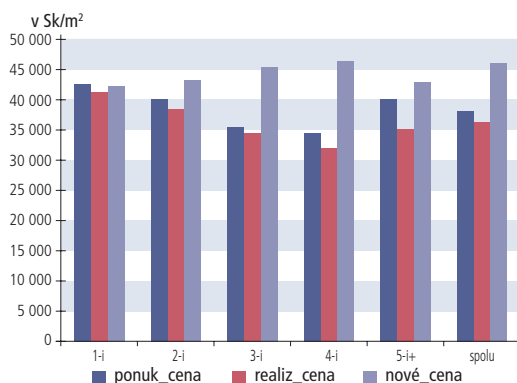
Výrazný prepád priemerných realizačných cien bytov oproti ponukovým bol hlavne v prípade predajov 5-izbových bytov (vyše 12 %). Realizačné ceny 4-izbových bytov boli v porovnaní s ponukovými cenami nižšie o 7,5 % a realizačné ceny pri menších bytoch boli od zhruba 3,5 % do takmer 5 % nižšie ako ponukové ceny.

Diferencované boli rozdiely medzi priemernými ponukovými a realizačnými cenami bytov aj v jednotlivých krajoch. Najväčšie rozdiely boli v Prešovskom kraji a Žilinskom kraji (-11 %) a najmenšie v Košickom kraji (-2 %). Špecifický je Nitriansky kraj, v ktorom boli priemerné realizačné ceny predávaných bytov za 3 štvrťroky 2007 o viac ako jedno percento vyššie ako priemerné ponukové ceny týchto bytov (predovšetkým vďaka predajom bytov v 1. štvrťroku, keď boli realizačné ceny až o 3 % vyššie ako ponukové ceny predávaných bytov).

Priemerná cena za 1 m² obytnej plochy predávaných bytov v novostavbách dosiahla na Slovensku za tri štvrťroky 2007 hodnotu takmer 46 tisíc Sk, čo je o vyše 21 % viac ako priemerná ponuková cena, o vyše 26 % viac ako priemerná realizačná cena všetkých predávaných bytov a o vyše 35 % viac ako priemerná hodnota realizačnej ceny bytov predávaných v pôvodnom stave. Predaje novostavieb predstavovali za 3 štvrťroky 2007 len okolo 5 % z celkového počtu bytov ponúkaných na predaj.

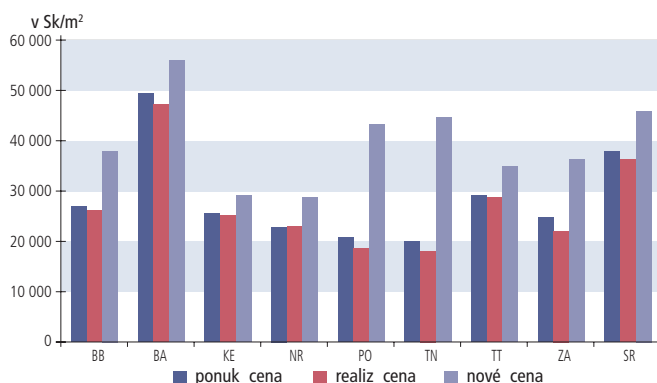
Podrobnejšia analýza cien predávaných bytov v novostavbách podľa jednotlivých typov bytov a podľa regiónov je limitovaná nižšími početnosťami zaznamenaných transakcií s novými bytmi v niektorých regiónoch (hlavne v Nitrianskom kraji, Košickom kraji a Trenčianskom kraji).

Graf 4 Priemerné ponukové, realizačné ceny a ceny novostavieb za 3 štvrťroky 2007 podľa typov bytov

Zdroj: CMN, graf NBS.

Graf 5 Priemerné ponukové, realizačné ceny a ceny novostavieb za 3 štvrťroky 2007 podľa regiónov

Zdroj: CMN, graf NBS.

Ponukové ceny

Priemerná ponuková cena bytov za celé Slovensko predstavovala v 3. štvrťroku 2007 hodnotu takmer 41 tisíc Sk a v porovnaní s 1. štvrťrokom 2007 vzrástla o 18,5 %. Výraznejšie rástli ponukové ceny bytov v druhom (10,2 %) ako v treťom (7,5 %) štvrťroku v porovnaní s predchádzajúcimi štvrťrokmi. Najvyššiu dynamiku zaznamenali v priebehu roku 2007 ponukové ceny 1-izbových bytov a najnižšiu ponukové ceny 5-izbových bytov. Relatívne pomaly a stabilne rástli ponukové ceny v Bratislavskom kraji a Trnavskom kraji, kým v ostatných krajoch bol rast ponukových cien vyšší a značne diferencovaný.

V 3. štvrťroku 2007 bola najfrekventovanejšia ponúka 3-izbových bytov (viac ako 44 % z vyše 30 600 zaznamenaných ponúk predajov bytov). Vo všeobecnosti sa obchoduje viac s menšími

bytmí, lebo podiel ponúkaných predajov 2-izbových bytov predstavoval v 3. štvrťroku takmer štvrtinu, podiel predajov 1-izbových bytov predstavoval takmer 17 %, avšak podiel ponúkaných predajov 4-izbových bytov predstavoval okolo 13 % a podiel ponúkaných predajov 5-izbových bytov predstavoval len necelé 1,5 %. Podobné relácie ponúk boli aj v prvých dvoch štvrťrokoch.

Nad celoslovenským priemerom boli v 3. štvrťroku 2007 hlavne jednotkové ponukové ceny 1-izbových bytov (o takmer 16 %). Mierne vyššie ako celoslovenský priemer boli aj jednotkové ponukové ceny 2-izbových a 5-izbových bytov (o zhruba 6 %, resp. vyše 2 %). Ponukové ceny za 1 m² 3-izbových bytov boli v 3. štvrťroku vyše 6 % pod celoslovenským priemerom a 4-izbových bytov zhruba 9 % pod celoslovenským priemerom.

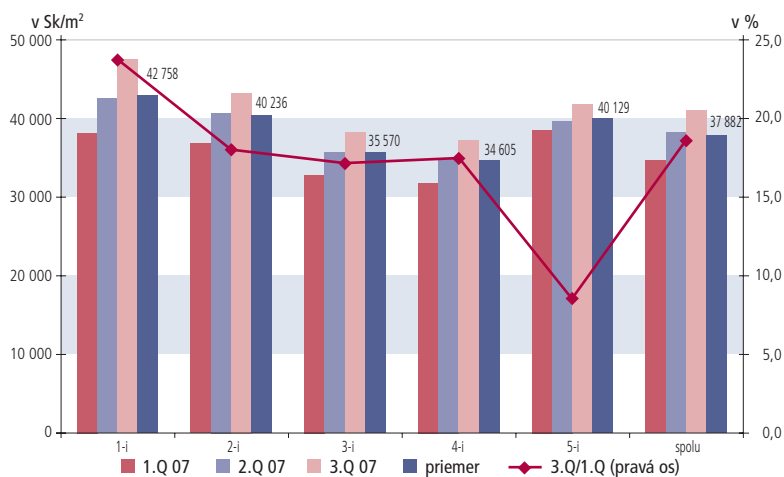
Tab. 1 Ceny predajov bytov v 3. štvrťroku 2007 v Sk/m²

Ponukové ceny	BB	BA	KE	NR	PO	TN	TT	ZA	SR
1-izbové byty	34 294	60 458	32 000	33 954	27 301	19 089	38 538	32 571	47 390
2-izbové byty	29 714	56 167	30 621	28 459	30 892	25 483	29 741	29 503	43 279
3-izbové byty	30 129	48 610	30 392	23 834	23 535	22 597	28 629	26 768	38 307
4-izbové byty	29 972	47 627	25 709	21 496	25 189	21 126	29 882	23 231	37 237
5-izbové byty	25 799	53 240	33 843	21 960	36 569	23 499	36 230	26 162	41 961
Spolu	30 637	52 473	30 368	26 188	26 589	22 855	30 345	28 174	40 973
2.Q/1.Q (v %)	31,0	7,0	25,1	22,8	15,1	10,6	5,9	29,7	10,2
3.Q/2.Q (v %)	7,9	6,2	17,0	12,9	38,8	19,8	2,7	7,9	7,5
3.Q/1.Q (v %)	41,3	13,7	46,4	38,6	59,8	32,4	8,8	39,9	18,5
Ceny novostavieb	BB	BA	KE	NR	PO	TN	TT	ZA	SR
1-izbové byty	38 457	65 658	0	34 966	44 091	0	40 986	39 106	49 045
2-izbové byty	38 070	57 279	0	33 670	46 669	35 117	38 949	39 758	45 804
3-izbové byty	41 898	59 729	0	35 412	45 351	49 017	34 771	35 699	47 094
4-izbové byty	37 246	60 521	24 421	37 432	0	43 385	34 596	43 352	47 779
5-izbové byty	28 050	57 127	0	54 187	0	0	28 433	42 218	42 660
Spolu	39383	59 930	24 421	36 315	48 952	42 232	36 449	38 211	48 833
2.Q/1.Q (v %)	4,0	3,8	25,5	115,8	28,4	-27,2	5,8	12,9	7,7
3.Q/2.Q (v %)	4,4	8,8	-30,2	6,0	8,0	10,2	3,3	2,6	5,7
3.Q/1.Q (v %)	8,6	12,8	-12,5	128,8	38,7	-19,8	9,2	15,8	13,9
Realizačné ceny	BB	BA	KE	NR	PO	TN	TT	ZA	SR
1-izbové byty	32 900	57 715	31 749	32 953	21 105	14 182	38 328	28 923	45 118
2-izbové byty	28 439	54 321	30 080	27 150	23 421	21 482	29 349	24 475	41 314
3-izbové byty	27 957	47 371	29 884	23 283	19 217	21 649	28 858	25 186	37 212
4-izbové byty	26 191	43 305	25 215	23 331	22 333	20 925	29 564	21 204	34 600
5-izbové byty	0	52 557	35 375	1 106	0	21 894	30 943	22 577	36 329
Spolu	29 064	50 534	29 923	25 949	21 381	21 022	30 418	25 702	39 433
2.Q/1.Q (v %)	26,5	6,7	22,5	21,4	14,1	4,5	9,2	31,4	10,0
3.Q/2.Q (v %)	7,3	7,1	19,4	9,8	17,7	24,4	4,6	11,0	8,1
3.Q/1.Q (v %)	35,7	14,2	46,2	33,3	34,3	30,0	14,2	45,8	18,9
Ceny novostavieb/Ponukové ceny (v %)	28,5	14,2	-19,6	38,7	84,1	84,8	20,1	35,6	19,2
Realizačné ceny/ Ponukové ceny (v %)	-5,1	-3,7	-1,5	-0,9	-19,6	-8,0	0,2	-8,8	-3,8

Zdroj: CMN.

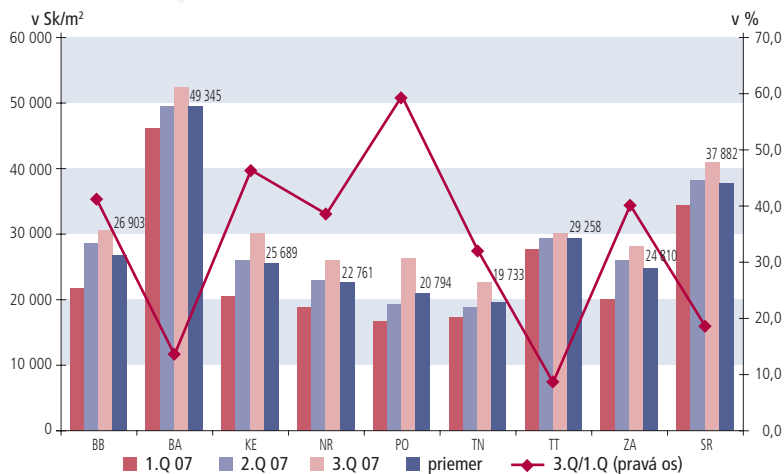

Graf 6 Vývoj ponukových cien predávaných bytov v roku 2007

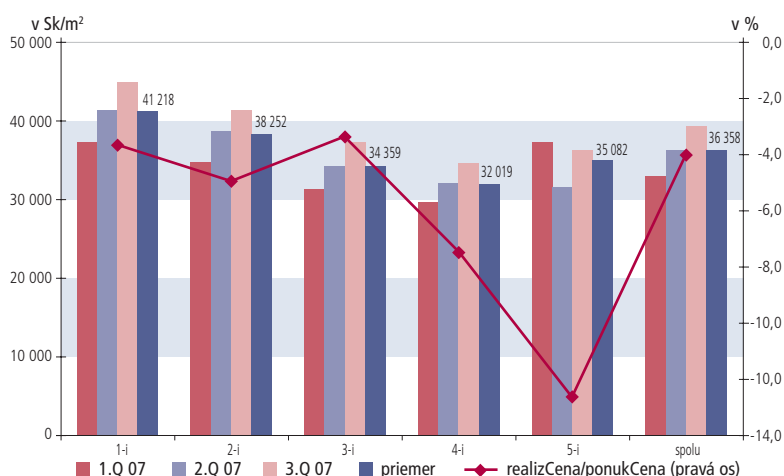
Zdroj: CMN, graf NBS.

Graf 7 Vývoj ponukových cien predávaných bytov v roku 2007 podľa regiónov

Zdroj: CMN, graf NBS.

Graf 8 Realizačné ceny predajov jednotlivých typov bytov v roku 2007

Zdroj: CMN, graf NBS.

Z regionálneho hľadiska sú tradične ponukové ceny bytov v Sk/m² v Bratislavskom kraji výrazne nad celoslovenským priemerom (v 3. štvrtroku 2007 o vyše 28 %), kým v ostatných krajoch boli jednotkové ponukové ceny bytov výrazne

pod celoslovenským priemerom (najviac v Trenčianskom kraji o takmer 45 %). Vo všetkých ostatných krajoch dosahovala hodnota priemernej ponukovej ceny bytov v Sk/m² menej ako 60 % z priemernej ponukovej ceny bytov v Bratislavskom kraji.

Podstatná časť trhu s bytmi bola v priebehu troch štvrtrokov 2007 sústredená v Bratislavskom kraji (okolo 86 %). Na Trnavský kraj pripadá vyše 5 % a na Košický kraj okolo 4 % z celkového počtu ponúk predajov bytov v rámci celého Slovenska. Najmenší podiel na trhu s bytmi bol zaznamenaný za Prešovský kraj a Trenčiansky kraj (0,6 %).

Realizačné ceny

Priemerná realizačná cena predávaných bytov dosiahla na Slovensku v 3. štvrtroku 2007 hodnotu vyše 39 tisíc Sk/m² a bola o 3,8 % nižšia ako ponuková cena (podobne ako priemer za tri štvrtroky o 4,0 %). Zrealizovaná bola zhruba necelá štvrtina (22,4 %) z celkového počtu ponúkaných bytov na predaj (menej ako priemer za tri štvrtroky 2007).

V 3. štvrtroku 2007 v porovnaní s 1. štvrtkom 2007 vzrástla priemerná realizačná cena bytov za celé Slovensko o 18,9 %. Výraznejšie rástli realizačné ceny bytov v druhom (10,0 %) ako v treťom (8,1 %) štvrtroku v porovnaní s predchádzajúcimi štvrtkami.

Nad celoslovenským priemerom boli v 3. štvrtroku 2007 hlavne realizačné ceny 1-izbových bytov (o vyše 14 %, t. j. menej ako ponukové ceny). Mierne vyššie ako celoslovenský priemer boli jednotkové ponukové ceny 2-izbových bytov (o necelých 5 %). Realizačné ceny 3-izbových a väčších bytov boli v 3. štvrtroku 2007 pod celoslovenským priemerom (3-izbových o takmer 6 %, 4-izbových o 2 % a 5-izbových o takmer 8 %).

V 3. štvrtroku 2007 boli najčastejšie zrealizované predaje 3-izbových bytov (takmer 44 % z vyše 7200 zrealizovaných predajov bytov). Najmenej bolo zrealizovaných predajov 5-izbových bytov (len 53 zrealizovaných transakcií).

Priemerné realizačné ceny 1 m² obytnej plochy predávaných všetkých typov bytov boli za tri štvrtroky 2007 nižšie ako ich priemerné ponukové ceny. Pri menších bytoch boli nižšie zhruba o 4 % až 5 %, pri 4-izbových bytoch boli nižšie o viac ako 7 %, ale pri 5-izbových bytoch až o takmer 13 % (v 2. štvrtroku nižšie až o vyše 20 %).

Z regionálneho hľadiska boli realizačné ceny bytov v 3. štvrtroku 2007 značne diferencované. V Bratislavskom kraji boli výrazne nad celoslovenským priemerom (o vyše 28 %, podobne ako ponukové ceny), kým v ostatných krajoch boli jednotkové realizačné ceny bytov výrazne pod celoslovenským priemerom (najviac v Trenčianskom kraji a Prešovskom kraji o takmer 47 %, resp. o 46 %). V Trnavskom kraji, Košickom kraji a Banskobystrickom kraji dosahovali realizačné ceny predávaných bytov v 3. štvrtroku 2007 hodnotu zhruba okolo troch štvrtín celoslovenského priemeru.

Za tri štvrtroky 2007 boli priemerné realizačné ceny predávaných bytov nižšie ako priemerné ponukové ceny v takmer všetkých krajoch (v Nitrianskom kraji boli v prvých dvoch štvrtrokoch priemerné realizačné ceny vyššie ako ponukové). Relatívne výhodnejšie sa realizovali predaje bytov v priebehu prvých troch štvrtrokov 2007 v Nitrianskom kraji, Trnavskom kraji, Košickom kraji, Banskobystrickom kraji a Bratislavskom kraji, kým pri predajoch bytov v Trenčianskom kraji, Žilinskom kraji a Prešovskom kraji museli predajcovia výraznejšie znižovať stanovené ponukové ceny, aby zrealizovali ich predaj.

V Bratislavskom kraji bola zrealizovaná za tri štvrtroky 2007 podstatná časť všetkých vyše 25 000 predajov bytov v rámci celého Slovenska (takmer 80 %). V Košickom kraji bolo zrealizovaných takmer 7 %, v Trnavskom kraji takmer 6 %, v Nitrianskom kraji takmer 4 % a v Banskobystrickom kraji 2 % predajov bytov v rámci celého Slovenska. V Trenčianskom kraji, Prešovskom kraji a Žilinskom kraji (v každom z nich) bol zrealizovaný menší podiel celoslovenských predajov bytov ako 1 %.

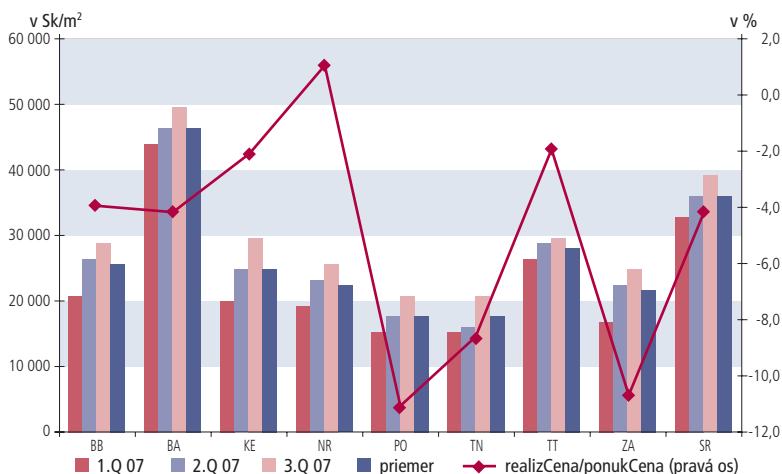
Ceny novostavieb

Pri analýze cien novostavieb je potrebné na úvod uviesť, že databáza obsahuje za jednotlivé štvrtroky 2007 pomerne malý počet údajov o zrealizovaných predajoch bytov v novostavbách. Spolu za tri štvrtroky je v databáze zaznamenaných necelých 1500 záznamov o zrealizovaných predajoch bytov v novostavbách, pričom takmer 1300 záznamov je za Bratislavský kraj a počty záznamov za Nitriansky kraj, Košický kraj a Trenčiansky kraj nedosiahli za tri štvrtroky 2007 ani číslo 10. Z dôvodu zabezpečenia primeranej vypovedacej schopnosti zovšeobecňujúcich poznatkov budeme v tejto časti vychádzať z početnejších údajov o ponukových cenách predajov bytov v novostavbách. Budeme teda vychádzať z údajov z vyše 5 tisíc záznamov, v ktorých sa záznamy o cenách predávaných bytov v novostavbách vo vyššie uvedených krajoch vyskytujú vo väčších početnostiach (24 záznamov za Košický kraj, 29 záznamov za Nitriansky kraj a 36 záznamov za Trenčiansky kraj).

Priemerná ponuková cena predávaných bytov v novostavbách dosiahla na Slovensku v 3. štvrtroku 2007 hodnotu vyše 49 tisíc Sk/m² a bola o 19,2 % vyššia ako ponuková cena predávaných bytov. V porovnaní s 1. štvrtkom 2007 vzrástla o takmer 14 %. Výraznejšie rástla ponuková cena predávaných bytov v novostavbách v druhom (7,7 %) ako v treťom (5,7 %) štvrtroku v porovnaní s predchádzajúcimi štvrtrokmi.

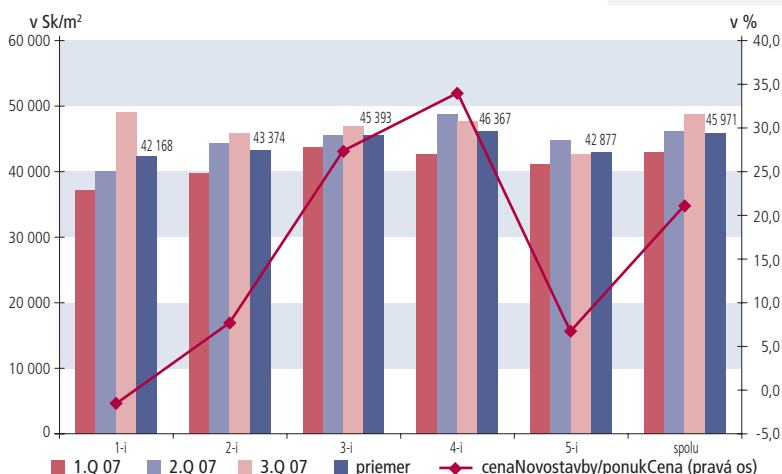
Mierne nad celoslovenským priemerom boli v 3. štvrtroku 2007 len ponukové ceny 1-izbových bytov predávaných v novostavbách (o 0,4 %). Ponukové ceny väčších bytov predávaných v novostavbách boli v 3. štvrtroku 2007 pod celoslovenským priemerom (2-izbových o takmer 6 %, 3-izbových o necelé 4 %, 4-izbových o vyše 2 % a 5-izbových o takmer 13 %).

Graf 9 Realizačné ceny predajov bytov v roku 2007 podľa regiónov

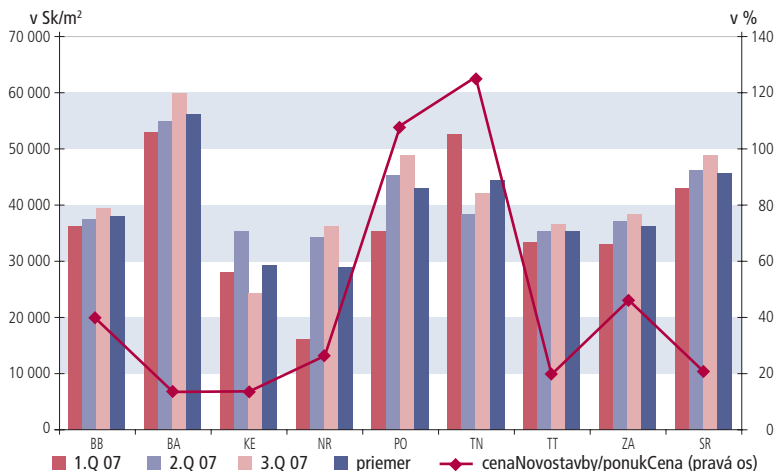
Zdroj: CMN, graf NBS.

Graf 10 Ceny predajov jednotlivých typov bytov v novostavbách v roku 2007

Zdroj: CMN, graf NBS.

Graf 11 Ceny predajov bytov v novostavbách v roku 2007 podľa regiónov

Zdroj: CMN, graf NBS.

Priemerné ponukové ceny bytov predávaných v novostavbách boli na Slovensku za tri štvrtroky 2007 o viac ako 21 % vyššie ako priemerné ponukové ceny všetkých predávaných bytov. Bolo to predovšetkým v dôsledku výrazne vyšších ponukových cien 3-izbových a 4-izbových bytov predávaných v novostavbách (o takmer 28 %, resp. 34,0 %).

Z regionálneho pohľadu je zaujímavé, že ponukové ceny predajov bytov v novostavbách boli v 3. štvrtroku 2007 vyššie ako celoslovenský priemer nielen v Bratislavskom kraji (o takmer 23 %), ale aj v Prešovskom kraji (o 0,2 %). V ostatných krajoch boli ponukové ceny predajov bytov v novostavbách výrazne pod celoslovenským priemerom (najviac v Košickom kraji o 50 %, avšak vychádzali sme len z jediného záznamu).

Vyššie priemerné ponukové ceny bytov predávaných v novostavbách v porovnaní s priemernými ponukovými cenami všetkých predávaných bytov za tri štvrtroky 2007 boli zapríčinené predovšetkým veľkými rozdielmi v Prešovskom kraji (v 3. štvrtroku 2007) a Trenčianskom kraji (v 1. štvrtroku 2007). Uvedené rozdiely môžu byť ovplyvnené aj tým, že sa pri tejto analýze vychádza z pomerne malého počtu záznamov o cenách bytov predávaných v novostavbách.

ZÁVER

Databáza CMN je v súčasnosti prakticky jedným z najvhodnejších dostupných zdrojov údajov o cenách nehnuteľností na bývanie v SR, a to aj naprieč určitým metodickým výhradám, ktoré sa týkajú najmä štatistickej reprezentatívnosti zaznamenaných údajov. Predstavuje významný kvalitatívny posun doterajšej ponuky údajov o cenách nehnuteľností na bývanie na Slovensku.

Aplikácia CMN na internetovom portáli poskytuje značné možnosti on-line výberov údajov podľa celého radu predvolených znakov. Aplikácia však aj v aktuálnej verzii poskytuje omnoho väčšie analytické možnosti, aké poskytoval prístup k údajom z pôvodnej databázy NARKS. Spracovanie podobného príspevku, ako je tento, by bolo z pôvodnej databázy len ťažko realizovateľné. Prínosom je aj možnosť vzájomnej konfrontácie údajov z novej a pôvodnej databázy, čo tiež prispieva ku skvalitňovaniu zberu a prvotného spracovania údajov o cenách nehnuteľností na bývanie v podmienkach Slovenska. Určitou nevýhodou aktuálnej verzie aplikácie CMN je pomerne nízka pracovnosť výberu potrebných, viac štruktúro-

vaných údajov, čo by mohlo v budúcnosti vyriešiť dopracovanie jej analytickej nadstavby.

Z porovnania výstupov o vývoji cien bytov v priebehu troch štvrtrokov roku 2007 podľa dvoch zdrojov údajov boli identifikované mierne vyššie priemerné ceny bytov za 1 m² podľa údajov z databázy CMN ako podľa údajov z pôvodnej databázy NARKS (o vyše 1200 Sk/m²). Určité rozdiely boli zistené tak pri porovnaní cien bytov podľa regiónov, ako aj dynamík cien bytov, hoci zistené trendy sú pomerne podobné. Jedným z akceptovateľných dôvodov zistených rozdielov je rozdielna metodika pri vylučovaní extrémnych hodnôt cien nehnuteľností v oboch databázach (použitie kritéria 2δ pri CMN a 1δ pri NARKS). Z toho dôvodu sa do upravenej databázy CMN dostáva aj viac záznamov s vyššími cenami bytov ako do databázy NARKS.

Z údajov CMN vyplýva, že priemerná ponuková cena predávaných bytov dosiahla na Slovensku za tri štvrtroky 2007 hodnotu 37 882 Sk/m², čo bolo o vyše 1500 Sk viac ako priemerná realizačná cena predávaných bytov. Znamená to, že priemerná realizačná cena bola o 4 % nižšia ako ponuková cena. V jednotlivých regiónoch je to značne diferencované.

V roku 2007 bola zatiaľ zrealizovaná asi štvrtina z celkového počtu ponúkaných bytov na predaj. Obchodovalo sa hlavne s existujúcimi bytmi, pretože ponuka predajov bytov v novostavbách predstavovala len okolo 5,5 % z celkového počtu ponúkaných bytov na predaj. Najviac ponúk aj zrealizovaných predajov sa uskutočnilo v rámci Slovenska v Bratislavskom kraji a obchodovalo sa prevažne s 3-izbovými a menšími bytmi. Priemerné ponukové aj realizačné ceny bytov v Bratislavskom kraji boli v priebehu roku 2007 takmer 30 % nad celoslovenským priemerom.

Priemerná cena za 1 m² obytnej plochy predávaných bytov v novostavbách dosiahla na Slovensku za tri štvrtroky 2007 hodnotu takmer 46 tisíc Sk, čo je o vyše 21 % viac ako priemerná ponuková cena a o vyše 26 % viac ako priemerná realizačná cena všetkých predávaných bytov.

Pri podrobnejšom porovnaní cien predajov bytov na Slovensku v priebehu roku 2007 podľa ponukových cien, realizačných cien a podľa jednotlivých cien novopostavených bytov za m² sa ukázalo nedostatočné zastúpenie vybraných objektov v určitých skupinách (najmä pri zastúpení predajov novopostavených bytov v jednotlivých regiónoch).

Použitý zdroj:

1. www.cmn.sk
2. www.narks.sk